

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kubenovou v právní věci žalobce **M. R.**, bytem, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 1/376, o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ze dne 24.11.2011, sp. zn.

t a k t o :

Žaloba se zamítá.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Ve včas podané žalobě žalobce napadal rozhodnutí vydané Magistrátem města Brna, odbor sociální péče pod č.j., když se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí a dále podával žalobu proti nečinnosti.

Pokud jde o žalobu proti nečinnosti, tuto nečinnost žalobce žádným způsobem blíže nespecifikoval.

Dále namítal, že o jeho odvolání nerozhodoval Krajský úřad Jihomoravského kraje, ale Magistrát města Brna, což je v rozporu s ust. § 77 zák.č. 111/2006 Sb.

Dále pak namítal, že Magistrát města Brna, když vydal rozhodnutí v neprospěch žalobce, rozhodl v rozporu s platnými právními předpisy, neboť nebyl zjištěn náležitě skutkový stav. Magistrát města Brna v odůvodnění rozhodnutí se opírá o domněnku věrohodnosti a domnělé předpoklady a domnělé předpoklady účelovosti, které nemají základ ve skutkové podstatě. Sociální situace žalobce se nezměnila vzhledem ke skutečnostem rozhodným dle § 2 odst. 3, § 44 a § 3 odst. 4 zák.č. 111/2006 Sb., tj., že žalobce nemá žádné prostředky k hrazení potřeb živobytí a bydlení a „odvolací“ úřad ve svém odůvodnění

neprokázal a ani ve skutečnosti nemohl prokázat ve svém šetření v „neoprávněném“ odvolacím řízení rozhodné skutečnosti svého rozhodnutí, protože důvody pro rozhodnutí, když bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí sociálního úřadu Brno – Černovice neexistují a nenastaly a žalobce má za to, že jsou tedy v rozporu s právními předpisy. Žalobce neměl, nemá a nevlastnil jakékoliv prostředky pro hrazení jeho potřeb živobytí. Mzdu ze zaměstnání v měsíci říjnu 2010 obdržel v listopadu 2010 a tyto finanční prostředky použil pro svoji potřebu a od 1.12.2010 nemá žádné finanční prostředky, což v žádosti uvedl. Také odkaz v rozhodnutí na zákon o rodině je irelevantní, protože žalobce rodinu nemá a vede samostatnou domácnost. Všechny tyto skutečnosti byly správnímu orgánu v souladu se zákony před vydáním rozhodnutí k dispozici, navíc je mohl sám zjistit, když všechny byly doloženy. Žalobce tedy zdůraznil, že nemá pro svou potřebu žádné finanční prostředky a jeho celková situace je taková, že u něho nastala hmotná nouze a je proto důvod pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi. Zdůraznil, že svou sociální situaci doložil taktéž u úřadu práce. Pokud jde o finanční prostředky, na něž správní orgán poukazoval, žalobce je nikdy nevlastnil, pouze tyto finanční prostředky spravoval a zhodnocoval dle pokynů svěřitele, pro svěřitele, tyto nikdy nepatřily žalobci, nebyly a nejsou jeho majetkem a byly dle pokynů svěřitele odeslány, což žalobce i svěřitel doložil a bylo to rovněž zjištěno správním úřadem. Takováto správa majetku není v rozporu s právními předpisy. Správní orgán si ani neověřoval u svěřitele žádné skutečnosti ohledně těchto finančních prostředků. Ze strany Magistrátu města Brna, odbor sociální péče nikdy nedošlo k řádnému prošetření a přezkoumání situace žalobce. Odůvodnění rozhodnutí tohoto správního orgánu považuje žalobce za nedoložené a neprůkazné a navrhoval proto, aby Magistrát města Brna předložil a doložil listinné důkazy z řízení a šetření v této věci, z nichž by bylo patrné, že nastala změna skutečností a událostí ve smyslu momentální celkové situace hmotné nouze žalobce. Žalobce je v situaci sociálního vyloučení, kdy mu nebyla správním orgánem žádána pomoc v této situaci poskytnuta. Navíc majetek a věci, které nevlastní, není možné ani nikterak doložit, neboť neexistují. Zdůraznil, že sice bydlí v jednom bytě se svou matkou, každý však vede samostatnou domácnost, nejsou společně hlášeni v bytě, jsou hlášeni každý zvlášť.

Za dané situace, kdy žalobce dle jeho názoru splňuje podmínky pro přiznání mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, navrhoval, aby rozhodnutí, které vydal Magistrát města Brna, odbor sociální péče dne 24.11.2011 bylo zrušeno a věc vrácena správnímu odvolacímu orgánu k dalšímu řízení s tím, že příslušný odvolací orgán je povinen vydat nové rozhodnutí v předmětné věci do 7 dnů.

Z napadeného rozhodnutí i správního spisu soud zjistil, že 18.7.2011 žalobce podal na ÚMČ Brno – Černovice Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, v níž uvedl, že je zcela bez finančních prostředků i jiných prostředků na obstarání potřeb živobytí a nemůže tedy zakoupit jídlo a jídlo na dietní stravování a potřebuje bezodkladnou, okamžitou pomoc z důvodu, že od 1.12.2010 mu nebylo přes jeho žádost o pomoc pomoheno Úřadem Brno – Černovice, sociální odbor. Od této doby je v situaci hmotné nouze. Poukázal, že nemá žádné prostředky, finanční prostředky, které uvádí úřad, mu byly pouze svěřeny ke správě, nejsou jeho vlastnictvím, což bylo již v minulosti zjištěno nadřízenými orgány. Správní orgány dle skutečností, jež žalobce uvedl v žádosti, neposuzují situaci žalobce správně a nepostupují v souladu se zákonem o sociální pomoci.

15.8.2011 Úřad městské části Brno – Černovice pod č.j. vydal rozhodnutí, když rozhodl nepřiznat žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Uvedl, že vycházel při svém rozhodování o žádosti žalobce ze skutečností, které orgán pomoci v hmotné nouzi sám zjistil – úředního záznamu ze dne 20.7.2011 a vložených dokumentů do spisového materiálu. Dále se opíral o skutečnosti, které zjistil ze spisového materiálu, týkajícího se správního řízení ve věci přeplatku příspěvku na živobytí č.j. ze dne 17.1.2010. V evidenci úřadu práce byl M. R. od 1.5.2008 do 23.9.2010, kdy mu byl příspěvek na živobytí od 1.9.2010 odejmut, a to z důvodu, které správní orgán zjistil v souladu s ust. § 41 zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy zjišťoval u právnických osob údaje rozhodné pro nárok na dávku. Dále na základě shromážděných listinných materiálů a informací bylo správním orgánem zjištěno, že měl žadatel vlastnické právo k nemovitosti v okrese Zlín, obci Tečovice – list vlastnictví č. ..., spoluvlastnický podíl ¼ st. č. parcela č. 193 rodinný dům – zastavěná plocha a nádvoří – výměra 540 m², dále č. p. 1330/41 – zahrada (351 m²), dále ostatní plocha – neplodná půda (30 m²), a dále pak orná půda, jejíž výměra je v odůvodnění rozhodnutí uvedena. Dále pak od 11/2008 do 1.9.2010 disponoval s několika bankovními účty (u banky mBank a ING Bank N.V.). Nejvyšší zůstatková finanční hotovost byla zjištěna na účtu u banky ING Bank N.V.“ č. ú., která činila ke dni 1.7.2010 částku ve výši, -Kč. Finanční hotovost byla prokazatelně uložena na bankovním účtu žadatele. Žadatel a příjemce dávky tuto skutečnost sám orgánu pomoci v hmotné nouzi neosvědčil a správnímu orgánu zatajil. Dle § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi žadatel a příjemce je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši a výplatu. Na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, které žadatel a příjemce uvedl a musel z okolností předpokládat, že mu dávka nenáležela, bylo zahájeno správní řízení ve věci přeplatku příspěvku na živobytí č.j. dne 17.1.2011. V řízení bylo vydáno rozhodnutí č.j. ze dne 28.2.2011 o vzniku a povinnosti vrácení přeplatku dávky příspěvku na živobytí č.j. za měsíce 11/2008 - 8/2010 v celkové výši, -Kč. Proti tomuto rozhodnutí podal M. R. v zákonné lhůtě odvolání, ale zároveň dne 22.3.2011 došlo k uhrazení přeplatku v plné výši. Přeplatek byl uhrazen z účtu, na který žadatel a dříve příjemce nechal dne 12.7.2010 převést finanční prostředky ve výši, -Kč a který je vlastnictvím matky žadatele, M. R. Orgán pomoci v hmotné nouzi při svém rozhodování přihlédl ke všem rozhodným skutečnostem a okolnostem, jak jsou popsány výše a zohlednil zejména žadatelem zatajenou nemalou finanční hotovost na jeho bankovním účtu ke dni 1.7.2010. V návaznosti na popsání zjištění správního orgánu dne 27.9.2010 doložil žadatel a příjemce dávky M. R. prohlášení paní I. M. (sestry jmenovaného), ve kterém uvádí, že finanční hotovost M. R. svěřila a dle jejich pokynů byly účty zrušeny. Na základě výše uvedeného správní orgán uváděné skutečnosti ověřil, přičemž zjistil, že bankovní účet žadatele u banky ING Bank N.V. byl zrušen dne 1.9.2010. Pro orgán pomoci v hmotné nouzi je nezbytné zabývat se všemi skutečnostmi, které zjistí při prověřování skutečností rozhodných pro přiznání dávky v hmotné nouzi, tedy i tím, že v měsíci červenci 2010 bylo správním orgánem zjištěno, že žadatel a příjemce neosvědčil a zatajil skutečnost, že má zřízený bankovní účet, na kterém má finanční hotovost dostatečně vysokou. „Prohlášení“ o tom, že zjištěné finanční prostředky nejsou jeho, které bylo předloženo I. M., nepovažuje správní orgán za hodnověrný důkaz, a to z následujících důvodů. Majitelem bankovního účtu, na němž byla zjištěná finanční hotovost uložena, byl M. R., který tuto skutečnost orgánu pomoci v hmotné nouzi zatajil a nepřiznal finanční hotovost, kterou prokazatelně disponoval. Písemné vyjádření paní I. M., mající navíc formu pouhého „čestného prohlášení“, bez prokazatelného doložení uváděných skutečností, považuje správní orgán za účelovou. Navíc v prohlášení účastníka a jeho sestry se uvádí, že finanční prostředky zjištěné na účtu M. R. nebyly jeho vlastnictvím, nýbrž mu byly „svěřeny“ jeho sestrou I. M. Tomu nasvědčují i další návazné kroky, které žadatel následně učinil (zrušení účtu a převedení finanční hotovosti, opětovná evidence na úřadu práce od

28.10.2010), ve snaze domoci se opětovného přiznání příspěvku živobytí a mimořádné okamžité pomoci dávek v hmotné nouzi. Orgán pomoci v hmotné nouzi vycházel při svém rozhodování z výše uvedených skutečností a listinných materiálů, zejména ze skutečností, že M. R. disponoval do 1.9.2010 bankovními účty, kde nejvyšší zůstatková finanční hotovost byla zjištěna ke dni 1.7.2010 na účtu u banky ING Bank ve výši,-Kč. Finanční hotovost byla přitom prokazatelně zjištěna na bankovním účtu žadatele. V každém případě je však pro orgán pomoci v hmotné nouzi nezbytné zabývat se všemi skutečnostmi, které zjistí, i tím, že v měsíci červenci v roce 2010 bylo zjištěno, že žadatel a příjemce neosvědčil a zatajil skutečnost, že má zřízený bankovní účet, na kterém má finanční hotovost dostatečně vysokou. Vzhledem ke zjištění vysoké finanční hotovosti ke dni 1.7.2010 je předpoklad, že M. R. jako žadatel svoji sociální a majetkovou situaci může řešit dlouhodobě ze svých finančních prostředků. Finanční hotovost může využít k uhrazení nákladů spojených s opatřením jídla a potřeb dietního stravování, jak uvádí v popisu žádosti. Navíc byl M. R. vlastníkem nemovitého majetku – ¼ nemovitostí, kterou mohl využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmů, a to jak krátkodobě pro překlenutí stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě. Zákon i pro hodnocení majetku nad poměry (kromě majetku značného), stanoví období, v němž se k tomuto majetku nepřihlíží, a to u movitého majetku 6 měsíců a u nemovitého 3 měsíce. Vzhledem ke skutečnostem, které správní orgán zjistil, že byl žadatel vlastníkem nemovitostí již v předešlé žádosti č.j., mohl v období 3 měsíců tuto nemovitost využít ke zvýšení příjmů. Bylo zjištěno, že M. R. není vlastníkem nemovitosti. M. R. dle zjištění uvedl, že nemovitost neprodal, ale vlastnická práva převedl na jinou osobu. Na základě výše uvedeného orgán pomoci v hmotné nouzi konstatuje, že M. R. nevyužil svůj majetek ve svůj prospěch ke zvýšení si příjmů prodejem nebo jiným využitím tohoto majetku, ale pouze účelově nemovitosti převedl na jinou osobu, což vede orgán pomoci v hmotné nouzi opět k závěru, že se jedná o prokazatelně účelové jednání ze strany M. R. Dále v odůvodnění odkázal žadatele na možnost obrátit se na Armádu spásy v Brně, která je otevřena po celý týden a poskytuje svým klientům stravu zcela zdarma nebo za minimální úhradu a šatník Diecézní charity Brno. Dále uvedl Magistrát, že zvýšené náklady na dietní stravování jsou zohledňovány v příspěvku na živobytí. Dále byl v rámci sociálního poradenství informován, že dávka mimořádné okamžité pomoci není určena k úhradě lékařských přípravků, na poplatky v lékárně a u lékaře, dietní stravování, zakoupení obuvi, kancelářských potřeb a další. V případě, že žadatel potřebuje nezbytně nějaký lék a nemá finanční prostředky na jeho úhradu, může požádat ošetřujícího lékaře, ať mu předepíše lék, který je bez doplatku. Vyhláška MZ o úhradách léčiv a potravin pro zvláštní lékařské účely, stanoví v příloze č. 1, které léčivé přípravky (vždy minimálně jeden) jsou v Seznamu skupin léčivých látek (stanovených dle zákona) plně hrazené z veřejného zdravotního pojištění. Pokud ošetřující lékař předepíše žadateli léčivý přípravek, který není zcela hrazen z veřejného zdravotního pojištění, může žadatel požádat prostřednictvím svého lékaře o souhlas revizního lékaře s bezplatným poskytnutím lékařského přípravku.

Dále byl žadatel odkázán na vyživovací povinnost rodičů k dětem stanovenou v § 85 odst. 1 zákona o rodině.

Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal odvolání, v němž uváděl stejné skutečnosti jako později v žalobě proti rozhodnutí Magistrátu města Brna, tedy tu skutečnost, že nemá žádný majetek, žádné finanční prostředky uváděné finančními prostředky správním orgánem nepatří žalobci, ale jsou vlastnictvím jeho sestry I. M., na jejíž pokyn tyto finanční prostředky pouze spravoval. Uvedl, že poslední finanční prostředky měl za práci v říjnu 2010, vyplacené

v listopadu 2010, tyto v té době spotřeboval a od 1.12.2010 je zcela bez finančních prostředků. Uvedl, že svou majetkovou a sociální situaci ÚMČ Brno – Černovice objasnil a nemohl prokazovat majetek, který nemá a nevlastní.

24.11.2011 pak vydal rozhodnutí Magistrát města Brna, odbor sociální péče, kdy odvolání žalobce zamítl a rozhodnutí ÚMČ Brno – Černovice potvrdil, když měl skutkový stav zjištěný Úřadem Městské části Brno – Černovice za náležitě zjištěný. Dospěl po prostudování všech listinných důkazů založených ve správním spise ke stejným závěrům jako prvostupňový správní orgán, takže odvolání žalobce shledal nedůvodným.

Krajský soud v Brně také zjistil z jiných správních spisů, když se žalobce domáhal vyplacení stejné dávky, že ÚMČ Brno – Černovice provedl šetření na základě žádosti žalobce o dávku a zjistil (např. z terénního šetření datovaného 21.4.2011), že matka žalobce nežije od jara do podzimu na ulici č. ., v bytě, ve kterém má s žalobcem společné bydliště. Při pobytu v Brně žije se svým synem sice v jednom bytě, žijí však každý zvlášť. Mají každý svou lednici, žalobce se matce nesvěřuje, žije si svůj život. Terénní šetření u matky žalobce bylo provedeno proto, že se k tomuto datu nepodařilo provést sociální šetření u žalobce samotného.

Žalovaný postupoval ve věci prošetření žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi ve smyslu správního řádu, majetkovou situaci žalobce řádně prošetřil a doložil příslušnými listinnými důkazy, jako jsou výpisy z katastru nemovitostí, výpisy z účtu, jak bylo výše uvedeno.

Soud ve věci nařídil jednání na žádost žalobce, tohoto se však žalobce bez omluvy nezúčastnil ale vzhledem k tomu, že doručení bylo vykázáno, soud rozhodl v jeho nepřítomnosti. Rozhodl také v nepřítomnosti žalovaného, neboť žalovaný se z jednání omluvil z pracovních důvodů a souhlasil jednat bez přítomnosti jeho zástupce.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, když byl vázán rozsahem a důvody, které žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s.ř.s.). Při přezkoumání rozhodnutí žalovaného soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). Dospěl k závěru, že žaloba důvodná není, a to z následujících důvodů:

Ze správního spisu soud zjistil, že rozhodnutí žalovaného se opírá o listinné důkazy založené ve spisové dokumentaci ÚMČ Brno – Černovice, založené ve věci žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi. Hlavními důkazy jsou především výpisy z katastru nemovitostí prokazující stav evidovaný k 19.8.2010 a k datu 28.3.2011, výpis z účtu č. 3353290/3500 vedeného u ING Bank N.V. Praha 5, sdělení o zrušení účtu, prohlášení I.M. z 20.9.2010 o tom, že peněžní prostředky v celkové výši-Kč svěřila M. R., který je dle jejich pokynů spravoval a nemohl s nimi volně disponovat, neboť nebyl a není jejich majitelem.

Dále z jiných správních spisů ve věci stejné dávky žalobce bylo zjištěno, že uvedené finanční prostředky byly převedeny na účet matky žalobce M. R. Dále pak bylo zjištěno z jiných správních spisů, že žalobce užívá byt své matky M. R. (zjištěno z evidenčního listu, nájemní smlouvy o nájmu bytu). V seznamu bydlících osob jsou uvedeny 2 osoby – žalobce M. R. a jeho matka M. R. Z nájemní smlouvy vyplývá, že nájemcem bytu je M. R. a je doložen i dokument potvrzující nutnost dietního stravování. Z jiných správních spisů pak bylo

zjištěno, že žalobce vydal prohlášení, že byt na ..., byt č. . se svoji matkou společně neužívá, nejsou a nebyly společně hlášeni k trvalému pobytu, každý z nich hradí polovinu nákladů na bydlení a každý vede samostatnou domácnost. Dále pak žalobce uváděl, že měl skutečně spoluvlastnický podíl k popsaným nemovitostem, ze kterého však nic neměl a ani nemohl mít žádný prospěch a z důvodu nákladů na jeho údržbu jej musel darovat, jelikož o jeho koupi nebyl zájem.

Žalobce také uváděl, že vzpomínaná finanční hotovost nikdy nebyla jeho vlastnictvím, jednalo se o částku, které patřila jeho sestře, on ji pouze spravoval.

Dále bylo zjištěno z listinných důkazů, že žalobce v době, kdy počal podávat žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc, účet u ING Bank zrušil a převedl i vlastnická práva k nemovitostem na jiné osoby, částku na účtu ING Bank převedl na jinou osobu, tedy částku uvedenou na jeho účtu, když peníze byly převedeny na účet matky žalobce, i když žalobce tvrdil, že tato částka je ve vlastnictví jeho sestry.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry delších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu.

Podle § 4 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb., se společně posuzují

- a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- b) manželé,
- c) rodiče a nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené, zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písm. b) nebo d),
- d) jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které písemně prohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

Podle odst. 2 § 2 zákona o hmotné nouzi se osoba nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob

- a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečením jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo,
- b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služby s bydlením bezprostředně spojené.

Podle odst. 3 výše uvedeného ustanovení, osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odst. 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům ji hrozí vážná újma na zdraví.

Podle odst. 4 za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové a sociální a majetkové

poměry jsou takové, že ji neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelná pohroma (např. povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní události, ekologická nebo průmyslová havárie.

Podle odst. 5 výše uvedeného ustanovení může být osoba považována za osobu v hmotné nouzi, jestliže nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky

- a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné pomoci s úhradou noclehů, nebo
- b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo
- c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a se zajištěním nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí

Podle odst. 6 výše uvedeného ustanovení za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména

- a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
- b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo
- c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, resp. v 19-ti letech, nebo
- d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo
- e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby

Podle § 4 odst. 1 písm. a), b), c) a odst. 2 zákona o hmotné nouzi jsou dávky v systému pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou dávky měsíčně se opakující, mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou.

Ze shora uvedených zákonných ustanovení je zřejmé, že jednou ze základních podmínek pro přiznání příspěvku na živobytí nebo i dalších dávek v systému pomoci v hmotné nouzi je znalost příjmů žadatele a spolu s ním posuzovaných osob, resp. bez znalostí těchto příjmů není rozhodující orgán schopen zjistit, zda žadatel nárok na uvedený příspěvek má či nikoliv.

V prvním případě správní orgán I. stupně i žalovaný správně vyhodnotily, že osobami společně posuzovanými se žalobcem je jeho matka (§ 4 odst. 1, písm. c) zákona o životním a existenčním minimu). Žalobce bydlí s matkou v jednom bytě, tento je dle nájemní smlouvy veden na matku žalobce, žalobce je v tomto bytě hlášen k trvalému pobytu a sám také přiznává, že v tomto bytě bydlí. Popírá pouze, že by společně s matkou hospodařili, uvádí, že si své potřeby hradí sám. Užívá však jako zletilé dítě byt se svou matkou.

NSS ve svém rozsudku ze dne 15.11.2012, č.j. 4Ads 55/2012 judikoval, že je nutné vyloučit z hmotné nouze takové osoby, jejich příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim příspěvek na živobytí z daní ostatních osob. Takové osoby totiž ve skutečnosti nejsou v hmotné nouzi a nepotřebují od státu pomoc nezbytnou pro zajištění jejich základních životních podmínek.

Podle § 3 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb.

Podle § 15 odst. 1 zákona o hmotné nouzi pro účely tohoto zákona se celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu v hmotné nouzi, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké.

Podle odst. 2 § 15 se celkovými majetkovými poměry pak rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmů, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyb o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou překážkou přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována (§ 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

Jednou ze základních podmínek pro uznání za osobu v hmotné nouzi je i skutečnost, že si posuzovaná osoba, případně osoby s ní společně posuzované, nemohou zvýšit příjem vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmů vlastní prací, řádným uplatněním nároků a pohledávek nebo prodejem či jiným využitím majetku a vyžaduje se za podmínek ustálených v § 11 až 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Osoba, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, se přitom podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi nepovažuje za osobu v hmotné nouzi.

V této projednávané věci bylo bezpochyby prokázáno, že žalobce byl svými majetkovými poměry dostatečně zabezpečen. Měl dostatečné finanční prostředky na svém účtu a byl spoluvlastníkem nemovitostí popsaných žalovaným. Peníze na účtu však vybral a tyto byly převedeny na jiný účet, účet jeho matky, s níž žije žalobce v jednom bytě. Tedy

převědl je na osobu, s níž je podle zákona společně posuzován, tedy s ní jsou společně posuzovány jeho sociální a majetkové poměry. Jednalo se o částku vysokou (.....,-Kč), tedy částku, z níž mohl žalobce dlouhou dobu uspokojovat své životní potřeby. Žalobce však v době, kdy začal podávat žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc nebo příspěvek na živobytí, se začal zbavovat jak majetku nemovitého, tak vybral finanční prostředky ze svého účtu a tyto byly převedeny na účet matky žalobce. Je zcela nelogické, že by žalobce spravoval finanční prostředky své sestry paní I. M., když finanční prostředky ve výši,-Kč nepřevědl na její účet, (když z účtu žalobce byly finanční prostředky vybrány a účet zrušen), nýbrž peníze byly převedeny na účet matky žalobce, s níž žalobce žije v jednom bytě. Žalobce ani správnímu orgánu neprokázal, proč by tyto finanční prostředky v tak vysoké částce spravoval své sestře, takže toto jeho tvrzení, podpořené prohlášením jeho sestry paní I. M., soud pokládá vysloveně za tvrzení účelové, s cílem získat od státu příslušnou dávku. Za účelové soud pokládá také tvrzení žalobce, že pozemků, jichž byl prokazatelně spoluvlastníkem, se zbavil, a to darováním jiné osobě, protože je nemohl prodat, nikdo je nechtěl a proto je převědl darem na členy své rodiny.

Žalobce také žádným způsobem neprokázal, že by se pokoušel nemovitosti, jichž byl spoluvlastníkem, prodat, tedy získat z nich finanční prostředky a použít je na uspokojení svých základních životních potřeb.

Soud tedy v tomto směru přisvědčil úvaze správních orgánů obou stupňů, které jednání žalobce posoudily jako účelové a jeho žádosti nevyhověly.

Toto stanovisko správních orgánů je podpořeno i tím, že rozhodnutím správního orgánu bylo žalobci uloženo, a to rozhodnutím z 28.2.2011, vrátit přeplatek na neoprávněně vyplacené dávce příspěvku na živobytí za dobu od listopadu 2008 do srpna 2010 v celkové výši,-Kč, přičemž tento přeplatek žalobce ve dvou splátkách zaplatil a druhá splátka ve výši,-Kč byla 23.3.2011 uhrazena z účtu, na který účastník dne 12.7.2010 nechal převést finanční prostředky ve výši,-Kč a který byl převeden na účet znějící na jméno matky žalobce, paní M. R.

Žalobce tedy v březnu 2011 zaplatil přeplatek na dávce přes celkem,-Kč a pokud by se nejednalo o jeho finanční prostředky, stěží by částku přes,-Kč převědl z účtu, na nějž nechal převést finanční prostředky ve výši,-Kč. Soud má za to, že i toto je důkazem toho, že částka,-Kč byly vlastní finanční prostředky žalobce, neboť s nimi i sám v březnu 2011 disponoval a zaplatil z nich přeplatek na dávce ve výši,-Kč.

Navíc je také prokazatelné, že v měsíci listopadu 2010 měl žalobce příjem z výdělečné činnosti ve výši,-Kč a i z tohoto příjmu si mohl zajistit svou základní výživu v období od listopadu 2010 do ledna 2011.

Soud předepisuje, že zákon o pomoci v hmotné nouzi jednoznačně definuje situaci, kdy oprávněným osobám vzniká nárok na poskytnutí určité dávky podle tohoto zákona, současně však – jak uvádí důvodová zpráva k tomuto zákonu, propojuje poskytování pomoci osobám s hodnocením jejich aktivity při zvyšování příjmů vlastním přičiněním. Vychází přitom z principu odpovědnosti jednotlivé osoby za své sociální postavení a sleduje zabránění zneužívání dávkového systému v hmotné nouzi. Jinými slovy, dávky pomoci v hmotné nouzi jsou určeny pouze těm, kteří si z vážných důvodů nemohou vlastním přičiněním zvýšit příjem,

který po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

Zmiňovaný důraz na zvyšování příjmů vlastním přičiněním se projevuje i v zákonem stanovené povinnosti prodat či účelně využít vlastní majetek k odvrácení hrozícího nebo již existujícího nedostatku finančních prostředků. Výjimku zmírňující tvrdost bezvýhradného uplatňování tohoto pravidla představuje ust. § 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Toto ustanovení však na situaci, v níž se nachází žalobce, nedopadá.

Ze správního spisu vyplývá, že žalobce se nesnažil ani poskytnout kvalifikovanou součinnost správnímu orgánu při zjišťování jeho poměru, naopak skutečnosti důležité pro posouzení jeho žádosti neuváděl, bránil se i zjišťování stavu v jeho bydlišti a za těchto okolností nelze posuzovat postup správních orgánů, že nedostatečně zjistily skutečný stav věci, jak namítal žalobce.

Naopak soud má za to, že skutkový stav byl zjištěn náležitě, bylo postupováno v souladu s ust. § 3 správního řádu.

K namítané nečinnosti, kterou žalobce nijak blíže nespecifikoval, soud zjistil, že v projednávané věci bylo rozhodováno ve lhůtách stanovených zákonem, zvláště když žalobce žádnou součinnost neposkytl, neboť žádost na ÚMČ Brno – Černovice byla podána 18.7.2011 a rozhodnutí prvostupňového správního orgánu bylo vydáno 15.8.2011, tedy do jednoho měsíce a rozhodnutí Magistrátu města Brna pak 24.11.2011, tedy bylo rozhodnuto i druhostupňovým správním orgánem od podání žádosti do čtyř měsíců. Soud tedy jednání správních orgánů jako nečinnost neposuzoval. Vycházel z judikátu NSS ze dne 10.12.2012, č.j. 2Ans 14/2012 – 41, kde nečinnost je objektivně existující stav, kdy v zákonem předepsaných lhůtách nedošlo k provedení příslušných procesních úkonů. Ne každá nečinnost je však přičitatelná správnímu orgánu. Ust. § 71 odst. 5 správního řádu z roku 2004 představuje materiální hledisko posouzení takového stavu; má-li zjištěná nečinnost svůj původ ve způsobu, jakým vystupuje v řízení jeho účastník, nejde o nečinnost správního orgánu a nelze se proti ní dovolávat ochrany. Lze tedy říci, že bylo rozhodováno v posouzení projednávaného případu včas, a to zejména s ohledem na zcela pasivní postoj žalobce, který naopak ztěžoval zjištění skutečného stavu.

Žalobce pak ještě namítal, že o jeho odvolání nerozhodoval Krajský úřad Jihomoravského kraje ale Magistrát města Brna, tak jak měl dle zákona o hmotné nouzi.

Ani toto stanovisko soud nesdílí, odkazuje přitom na ust. § 130 písm. c) a § 139 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, kdy v I. stupni rozhodují úřady městských částí a odvolacím správním orgánem není krajský úřad, tak jak jej stanovil § 77 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ale je jím dle ust. § 89 odst. 1 správního řádu nejbližší nadřízený správní orgán, tj. Magistrát města Brna.

V průběhu doby došlo ke změně žalovaného, a to s účinností od 1.1.2012 na základě zákona č. 366/2011, kdy rozhodování o odvolání mimo jiné ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi přešlo na Ministerstvo práce a sociálních věcí, tedy ministerstvo se stalo tímto dnem procesním nástupcem Magistrátu města Brna, který vydal rozhodnutí o odvolání.

Žaloba není důvodná.

Soud proto žalobu jako nedůvodnou dle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Pokud jde o náklady řízení, rozhodnutí se opírá o ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce ve věci neměl úspěch, náklady řízení mu proto nemohly být přiznány, žalovanému správnímu orgánu žádné náklady kromě běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 25. září 2013

JUDr. Jana Kubenová, v. r.
samosoudkyně